

CLAUS PER A L' ELABORACIÓ D'UNITATS DIDÀCTIQUES INTEGRADES

La unitat didàctica integrada (UDI) pretén ser una resposta eficaç a la necessitat de construir un currículum integrat que facilite l'aprenentatge de les competències bàsiques. En este model de programació es poden acoblar eficaçment els **nivells d'integració** que afavorixen l'aprenentatge de les competències bàsiques i, a més, s'aconsegueix un equilibri entre els seus elements constitutius, com ara "concreció curricular", "transposició didàctica" i "valoració dels aprenentatges".

Dinàmica d'elaboració

Estructura

Identificació de la unitat didàctica integrada:

Títol:

Descripció:

Nivell_Cicle_Etapa:

Disseny curricular		Transposició didàctica		Avaluació dels aprenentatges	
Objectius didàctics	CB	Tasca(s) Activitats Exercicis	Pensament_Metodologia Escenaris_Recursos Temporització	Indicadors	Instruments

Els passos per a elaborar la unitat didàctica integrada com a producte final de la formació inicial que ja hem experimentat són els següents:

Nivell I

Pas 1. Identificar la unitat didàctica integrada que es pretén elaborar. Definir l'estructura de tasques rellevants, elaborant per a cada una la seqüència de les activitats i la selecció dels exercicis que la componen.

Nivell II

Pas 2. Disseny curricular. Seleccionar competències bàsiques, segons l'etapa, el nivell, el cicle o l'àrea/matèria curricular, així com els objectius didàctics/indicadors que l'UDI contribuirà a aconseguir.

Nivell III

Pas 3. Transposició didàctica. Determinar els escenaris, els recursos didàctics i la temporització que requerirà el seu desenrotllament. Seleccionar les metodologies més adequades per a desenrotllar els processos cognitius o models de pensament identificats per a facilitar la realització de les activitats.

Nivell IV

Pas 4. Valoració dels aprenentatges de l'alumnat. Seleccionar instruments d'avaluació que s'utilitzaran per a valorar els aprenentatges que ha adquirit l'alumnat descrits pel conjunt d'objectius didàctics/indicadors d'avaluació de la tasca o tasques. Elaborar una rúbrica, prenent com a referència els indicadors d'avaluació seleccionats.

Nivell V

Pas 5. Col·laboració amb l'entorn i les famílies. Determinar els processos de col·laboració amb les famílies i/o l'entorn per a desenrotllar processos compartits en la posada en marxa de l'UDI.

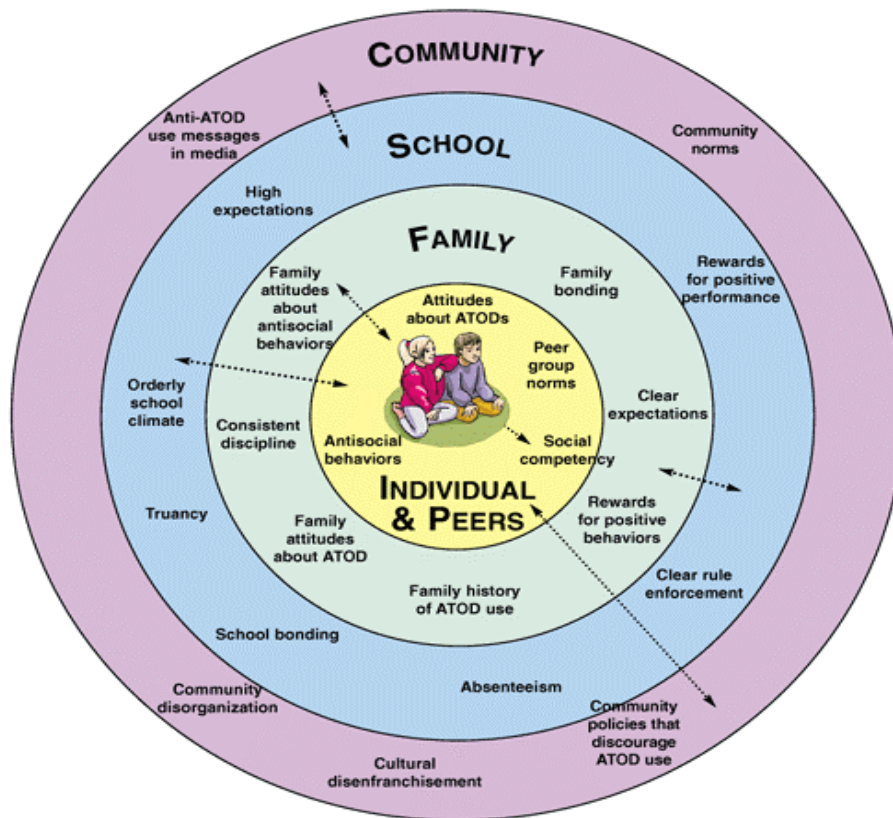
Pas 1. Identificar la unitat didàctica integrada que es pretén elaborar. Definir l'estructura de tasques (seqüenciació de les activitats i selecció dels exercicis)

En primer lloc, la unitat didàctica integrada s'identificarà correctament amb el títol i s'hi concretarà l'etapa/cicle/nivell per als quals es dissenya, així com l'àrea o les àrees implicades en el seu desenrotllament. És important que esta identificació incloga una breu justificació del valor i rellevància del producte final en el context per al qual s'ha programat i que especifique la participació de l'alumnat en la pràctica social rellevant que implica el seu desenrotllament.

La definició dels aprenentatges en termes de competència evidencia la necessitat d'adquirir el coneixement de manera que pugui ser mobilitzat adequadament per a la resolució de tasques. Per a millorar esta situació, és necessari saber com podem integrar les competències bàsiques en la vida real de l'aula. Per a fer-ho, proposarem a l'alumnat els exercicis i les activitats habituals integrats en una estructura de tasques.

La interpretació donada del concepte de competències bàsiques comporta conseqüències per a la pràctica educativa. Les dos més importants són:

1. Les **tasques**, pel fet de generar les experiències necessàries per a l'adquisició d'una competència, es convertixen en el centre de la nostra atenció.
2. El **context** en què es desenrotllen les tasques, en la mesura que resulta essencial per a l'èxit d'estes i, per tant, per a la consecució de la competència, situa l'aprenentatge molt lluny dels exercicis repetitius propis d'una escola aïllada de la realitat. Els exercicis reforcen el sentit del contingut si van lligats a un procés de major contextualització, com és el cas de les activitats que posen en marxa els processos cognitius, i si estan inserits en una tasca social rellevant. L'anàlisi del currículum real de les accions empreses en les aules ens ha permés reflexionar sobre el tipus d'accions, en molts casos exercicis, algunes vegades activitats i en escasses ocasions tasques, que realitzem de manera habitual i poc reflexiva, segons consta en les conclusions que s'han elaborat sobre la presència de tasques, activitats i exercicis en les diferents etapes/cicles/nivells/àrees del centre (producte 2.1.)

BRONFENBRENNER, U. (1987). *La ecología del desarrollo humano. Cognición y desarrollo humano*, Barcelona, Paidós.

ÀMBITOS	LUGARES	INSTITUCIONES	PERSONAS	OBJETOS	ACONTECIMIENTO	ACCIÓN	TEXTOS
PERSONAL	hogar: propio, de la familia, de los amigos, de los desconocidos. casa, habitación, jardín espacio propio en un hostel, hotel el campo, la playa, etc.	la familia tejido social	padres, abuelos, hijos, hermanos, tíos, primos, familia política, cónyuges, íntimos, amigos, conocidos	mobiliario, decoración, ropa, aparatos del hogar, juguetes, herramientas, higiene personal, objetos de arte, libros, mascotas, animales de compañía/salvajes, árboles, plantas, jardines, estanques, bienes domésticos, bolsos, equipamiento deportivo, de ocio.	acontecimientos familiares encuentros, incidentes, accidentes fenómenos naturales, fiestas, visitas paseos, montar en bicicleta y en moto, en coche vacaciones, excursiones, acontecimientos deportivos	rutinas de la vida; ej: vestirse, desnudarse, cocinar, comer, lavarse bricolaje, jardinería lectura, radio y televisión, ocio, aficiones, juegos y deportes	Teletexto, garantías, recetas Material educativo, manuales escolares, novelas, revistas, periódicos, propaganda, folletos publicitarios, cartas personales textos hablados retransmitidos y grabados
PÚBLICO	espacios públicos: calle, plaza, parque, etc. transporte público, tiendas, mercados, hospitales, consultas, ambulatorios, estadios y campos deportivos, teatros, lugares de ocio, entretenimiento, restaurante, bares, hotel, lugares de oración	autoridades públicas, instituciones políticas, la justicia, la salud pública asociaciones de diversas, ONGs, partidos políticos, instituciones religiosas, confesionales	ciudadanos, funcionarios dependientes, policía, ejército, seguridad, conductores, revisores, pasajeros, jugadores, seguidores, espectadores, actores, público, camareros recepcionistas, sacerdotes, congregación	dinero, monedero, cartera formularios o documentos oficiales, mercancías, armas, equipaje, maletas, bolsas de viaje, bailes programas, comidas, bebidas, tentempiés, pasaportes, permisos	incidentes, accidentes, enfermedades, reuniones públicas, pleitos juicios en tribunales, días de solidaridad, multas arrestos, partidos, concursos espectáculos, bodas, funerales	compras y utilización de servicios públicos, utilización de servicios médicos, viajes en coche, en tren, en barco, por aire diversión pública y actividades de ocio, oficios religiosos	declaraciones y avisos públicos, etiquetados y embalajes, folletos, pintadas, billetes, horarios, letreros, regulaciones, programas, contratos, menús, textos sagrados, sermones, himnos
PROFESIONAL	oficinas, fábricas, talleres puertos, estaciones, aeropuertos, granjas, almacenes, tiendas, etc. industrias de servicios, hoteles	empresas, servicios públicos multinacionales, corporaciones, empresas, nacionalizadas, sindicatos	empresarios, empleados, directivos, colegas subordinados, compañeros de trabajo, clientes recepcionistas, secretarías, personal de mantenimiento	ofimática, maquinaria industrial, herramientas industriales y de artesanos	reuniones, entrevistas, recepciones, congresos, ferias comerciales, consultas ventas de temporada, accidentes de trabajo, conflictos laborales	administración empresarial, organización industrial, operaciones de producción, procedimientos administrativos, operaciones de venta, operaciones comerciales, venta, marketing, aplicaciones informáticas, mantenimiento de oficinas	cartas de negocios informes, notas de seguridad manuales de instrucción, regulaciones, material de publicidad, etiquetado y embalaje descripción de puestos de trabajo, firma del correo tarjetas de visita, etc.
EDUCATIVO	escuelas: vestíbulo aulas, patio de recreo, campos deportivos, pasillos facultades, universidades, salas de conferencias, seminarios, asociaciones de estudiantes, colegios mayores, laboratorios, comedor universitario	colegios, facultades, universidades, colegios profesionales, asociaciones profesionales, formación continua	profesores titulares, personal docente, educadores, personal auxiliar, padres compañeros de clase, catedráticos, lectores, estudiantes, bibliotecarios y personal de laboratorio, personal del comedor, de limpieza, porteros, secretarías, bebedes	material escolar, uniformes, equipo y ropa de deportes, alimentos, material audiovisual, pizarra y tiza, ordenadores, mochilas y carteras	inicio de curso, matriculación recreos, descansos, visitas e intercambios reuniones con los padres, días de deportivos, partidos problemas de disciplina	asambleas, lecciones juegos, recreos, asociaciones y sociedades, conferencias, redacciones, trabajo de laboratorio, trabajo de biblioteca, seminarios y tutorías, debates, trabajo personal, debates y discusiones	textos auténticos (como los anteriores), libros de texto, lectores, libros de consulta, texto en la pizarra, texto de pantalla de ordenador, videotexto cuadernos de ejercicios artículos de periódicos extractos, resúmenes, diccionarios

Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües (2002)
http://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/marco/cvc_mer.pdf

Com ja s'ha definit anteriorment, una tasca consisteix en l'elaboració d'un producte final rellevant, amb un valor cultural, artístic, social i inclús econòmic determinat, que permeta resoldre una situació-problema real en un context social, personal, familiar i/o escolar concret, aplicant-hi continguts per mitjà del desenrotllament d'exercicis i posant en marxa processos mentals imprescindibles per mitjà de l'exercici d'activitats. La utilització d'este producte final en el context per al qual s'ha elaborat permetrà la participació de l'alumnat en tasques socials que desenrotllen interaccions reals en els contextos seleccionats.

Tenint com a referència els elements curriculars que utilitzarem més avant, el professorat seleccionarà una "pràctica social de referència" i dins d'esta, una determinada tasca o tasques entorn de les quals s'articularen tots els elements de l'UDI. Recordem la definició de cada un dels elements:

TASCA. Acció o conjunt d'accions orientades a la resolució d'una situació-problema, dins d'un context definit, per mitjà de la combinació de tots els sabers disponibles que permeten l'elaboració d'un producte rellevant i la participació en una pràctica social.

ACTIVITAT. Acció o conjunt d'accions orientades a l'adquisició d'un coneixement nou o a la utilització d'algun coneixement de manera diferent. Es tracta de comportaments que produïxen una resposta diferenciada de gran varietat.

EXERCICI. Acció o conjunt d'accions orientades a la comprovació del domini adquirit en el maneig d'un determinat coneixement. Suposa una conducta que produïx una resposta prefixada que es dóna repetidament.

Listado de tareas

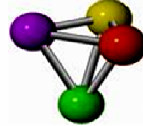
Tarea 1: Elaborar un portfolio a lo largo de cada una de las etapas (primaria y secundaria obligatoria)

Tarea 2: Participar activamente en un proyecto social (aprendizaje de servicio) a lo largo de la enseñanza obligatoria.

Tarea 3: Producir alguna obra artística (teatro, cuento, película, música..etc.) y presentarla en público.

Tarea 4: Participar activamente en algún proyecto científico y/o tecnológico a lo largo de la enseñanza obligatoria y presentar su resultados en público.

Tarea 5: Convivir en la naturaleza durante algún tiempo con distintos compañeros(as) del centro, realizando alguna acción de conservación.

Tarea 6: Mantener y actualizar permanentemente algún tipo de colección de objetos (fotos, libros, llaveros, monedas..etc)

Tarea 7: Participar activamente en el gobierno del centro y/o de la clase, asumiendo alguna responsabilidad.

Tarea 8: Participar en alguna experiencia de intercambio familiar y/o de centro preferiblemente con personas de otras culturas diferentes a la suya.

Una unitat didàctica integrada pot incloure més d'una tasca, tot depèn del període de temps per al qual s'ha programat o de si es fa des d'una o diverses àrees o disciplines.

Una vegada definida la tasca o tasques que formen l'UDI, serà necessari desenrotllar per a cada una el conjunt d'activitats que permetran l'elaboració del producte final, que possibilitarà a l'alumnat la participació en la pràctica social rellevant determinada prèviament. El conjunt d'activitats seleccionades haurà de satisfer tres criteris: han de ser completes (estar degudament seqüenciades i conduir sense llacunes l'alumnat a l'elaboració del producte final), diverses (incorporar diferents tipus de continguts i formes de pensar) i inclusives (permetre que es realitzen des de diferents nivells de competència curricular per a possibilitar l'aprenentatge i la participació de TOT l'alumnat de l'aula, siguen com siguen les seues necessitats educatives).

Finalment, i per acabar amb l'estructura de cada tasca de l'UDI, farem una adequada selecció d'exercicis que permeten una pràctica suficient, programada a diversos nivells de competència curricular, dels continguts implicats en la tasca o tasques.

AREA: Lengua castellana y Literatura/Valencià

NIVEL: 4º ESO

DESCRIPCIÓN DE LA TAREA: Tras la visualización y lectura de diversos monólogos humorísticos, los alumnos deberán escribir un monólogo que posteriormente será insertado en una wiki creada especialmente para la ocasión, donde se clasificarán los monólogos por temas. Después, cada alumno realizará una dramatización de su texto para el resto de la clase. Una vez terminadas las actuaciones, cada alumno valorará el monólogo del resto de sus compañeros con uno, dos o tres puntos: el que consiga mayor puntuación será coronado como "El rey o reina del Club de la Comedia". Los alumnos que reciban mayor puntuación actuarán en la fiesta de fin de curso del Instituto.

ACTIVIDAD 1: Elegir el tema y el enfoque (tesis) del monólogo, así como establecer las ideas principales que se van a desarrollar.	ACTIVIDAD 2: Definir La estructura de su monólogo con los mecanismos de coherencia, cohesión y adecuación propios de los textos argumentativos.	ACTIVIDAD 3: Desarrollar las distintas ideas (principales y secundarias) basadas en argumentos que apoyen la tesis de su texto.	ACTIVIDAD 4: Crear figuras retóricas relacionadas con el tema de su monólogo.
EJERCICIO 1.1: Identificar en distintos monólogos, a partir de visualizaciones, el tema y la tesis.	EJERCICIO 2.1: Identificar las partes de distintos monólogos y reconocer la estructura argumentativa de los mismos.	EJERCICIO 3.1: Elaborar un listado con los diferentes tipos de argumentos.	EJERCICIO 4.1: Elaborar un listado con las definiciones de las figuras retóricas más comunes en los monólogos: antonomasia, simil, litote, hipérbole, antítesis, oxímoron, ironía, eufemismo, personificación, sinestesia, quiasmo e interrogación retórica.
EJERCICIO 1.2: Extraer las ideas principales y secundarias de los distintos modelos de monólogos, tanto orales como escritos.	EJERCICIO 2.2: Relacionar el tema de un monólogo con el registro utilizado.	EJERCICIO 3.2: Reconocer en distintos ejemplos los argumentos utilizados.	EJERCICIO 4.2: Añadir al listado de definiciones de figuras retóricas ejemplos extraídos de distintos monólogos.
	EJERCICIO 2.3: Reconocer los marcadores discursivos en diferentes textos.		
		ACTIVIDAD 6: Dramatización de los monólogos ante la clase.	ACTIVIDAD 5: Insertar el monólogo terminado en la wiki para que el resto de alumnos pueda acceder a ellos.
		EJERCICIO 6.1: Reconocer en varios videos de monólogos las características del lenguaje no verbal que refuerzan los mensajes.	

IES VICENTE GANDIA

Vva. DE CASTELLON (VALENCIA)

El que es demana ara al professorat que participa en la formació és que, després d'haver assajat l'elaboració de tasques integrades senzilles, dissenye l'estructura de la tasca o tasques de l'UDI que desenrotllarà en l'aula amb el seu grup d'alumnes.

1. La unitat didàctica integrada estarà adequadament identificada i, per tant, el document de programació inclourà el **títol**, l'**etapa**, el **cicle** i el **nivell** a què va dirigida; l'**àrea** o **àrees** implicades i el **context** en què es durà a terme.
2. La formulació de la tasca o tasques determinarà amb total claredat el **producte final** que resol el problema o la situació pràctica que descriu cada una. El producte que desenrotlla estarà clarament **diferenciat** de continguts i d'altres elements curriculars i permetrà la participació de l'alumnat que el realitza en una pràctica social rellevant.
3. **Totes les activitats de la seqüència** produiran una resposta diferenciada en cada alumne i permetran varietat de respostes correctes. La seqüència d'activitats serà:

- **Completa.** Conduïx ordenadament i exhaustivament a l'elaboració del producte final.
- **Diversa.** Desenrotlla diferents tipus de pensament i diferents tipus de continguts.

- **Inclusiva.** Permet l'aprenentatge i la participació d'alumnat amb diferents nivells de competència curricular.

4. **Tots els exercicis** seleccionats suposaran una resposta prefixada que es dóna repetidament quan l'alumnat els fa correctament, i permetran la pràctica suficient dels coneixements requerits per a fer cada activitat correctament. Hi apareixeran exercicis que reforcen continguts previs i d'altres que desenrotllen els continguts bàsics del nivell per al qual es programa la tasca.

5. La identificació de l'UDI i la presentació de l'estructura de la tasca o tasques que la formen es presentarà en un **document de programació** que, pel seu orde i claredat, facilite la **comprensió visual** de la informació que conté i incloga tots els elements de la identificació de l'UDI i l'estructura de la tasca o tasques.